

JAROSŁAW KIKULSKI

Wypoczynek w polskich lasach – społeczne odniesienia do prywatyzacji lasów

Recreation in Polish forests – public approach to forest privatisation

ABSTRACT

Kikulski J. 2008. Wypoczynek w polskich lasach – społeczne odniesienia do prywatyzacji lasów. Sylwan 10: 62-72.

The article presents public approach to forest privatisation in Poland with regard to recreational opportunities in forests on the basis of 947 one-to-one questionnaire-based interviews. It provides a statistical analysis of responses of the sample group, broken down into sex, age, place of residence, education degree, educational profile and profession.

KEY WORDS

public approach, forest privatisation, recreation

ADDRESSES

Jarosław Kikulski – Katedra Użytkowania Lasu; Wydział Leśny SGGW;
ul. Nowoursynowska 159; 02-776 Warszawa; e-mail: kikulski@wl.sggw.pl

Wstęp

Lasy w Polsce w większości (81,4%) stanowią własność Skarbu Państwa [Leśnictwo 2006]. Dzięki zapisom art. 26 Ustawy o lasach z 1991 r. „lasy stanowiące własność Skarbu Państwa (...) są udostępniane dla ludności”. Natomiast w odniesieniu do lasów prywatnych przepisy prawa (art. 28 Ustawy) wskazują, że „właściciel lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa może zakazać wstępu do lasu, oznaczając ten las tablicą z odpowiednim napisem”. W niektórych krajach europejskich lasy prywatne są prawnie dostępne dla ludności – w całości (np. Niemcy, Portugalia, Republika Czeska) lub prawie w całości (np. Austria, Finlandia) [Zajączkowski i in. 2003].

Obecnie wkraczamy w okres relacji las – człowiek – las, w którym następuje zmiana zakresu i stopnia natężenia funkcji pełnionych przez las przy jednoczesnym wprowadzaniu do leśnictwa publicznej partycypacji [Paschalis-Jakubowicz 2005]. Sposób postrzegania lasów przez społeczeństwo stale ewoluuje. W coraz większym stopniu wykorzystywane są jako przestrzeń turystyczno-rekreacyjna. Według Radeckiego [2004] prywatyzacja lasów w Polsce spowodowałaby całkowite przekreślenie pełnienia przez nie funkcji społecznych.

Cel i zakres pracy

Celem niniejszej pracy jest poznanie społecznych przypuszczeń w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów w Polsce na możliwość wypoczynku na ich terenie. W ramach badań dotyczących czynników ograniczających rekreacyjne użytkowanie lasu w okresie letnim 2005 i 2006 roku przeprowadzono indywidualny wywiad kwestionariuszowy z 947 dorosłymi respondentami (indywidualny – gdyż ankieter rozmawia tylko z jedną osobą; wywiad – ponieważ nie jest to rozmowa, czy towarzyska pogawędka; kwestionariuszowy – gdyż treść zadawanych pytań

została podana w formularzu, z którego ankietę odczytuje pytania [Sawiński i in. 2000]). Badania zostały przeprowadzone na terenie Obrębu Drwęca (Nadleśnictwo Iława) i Obrębu Warlubie (Nadleśnictwo Dąbrowa; od dnia 01.01.2007 r. – Nadleśnictwo Osie).

Charakterystykę społeczną osób, które wzięły udział w wywiadzie przedstawiono w tabeli 1.

Metodyka pracy

Osiągnięcie celu badań związane było z realizacją następujących etapów:

- 1) Sformułowanie pytań ankietowych.
- 2) Określenie sposobu doboru respondentów.
- 3) Przeprowadzenie wywiadu kwestionariuszowego.
- 4) Analiza uzyskanych odpowiedzi.

SFORMUŁOWANIE PYTAŃ ANKIETOWYCH. Wywiad kwestionariuszowy składał się z pytań tematycznych oraz tzw. metryczki. Wśród pytań tematycznych jedno odnosiło się do celu tej pracy.

Tabela 1.

Charakterystyka społeczna badanej grupy osób
Social characteristic of the analysed group

Cechy populacji		[n]	Razem
Płeć	kobiety	501	947
	mężczyźni	446	
Wiek [lata]	18-25	237	947
	26-35	185	
	36-45	163	
	46-55	184	
	pow. 55	178	
Miejsce zamieszkania	wieś	467	947
	miasto do 50 tys. mieszkańców	141	
	miasto 50,001-100 tys. mieszkańców	140	
	miasto pow. 100 tys. mieszkańców	121	
Wykształcenie	Warszawa	78	947
	podstawowe lub zasadnicze zawodowe	377	
	średnie	398	
Kierunek wykształcenia*	wyższe	172	574 ¹
	przyrodniczy	81	
	humanistyczny	85	
	ogólny	119	
	ekonomiczny	109	
Zawód	techniczny	180	966 ²
	rolnik	89	
	pracownik fizyczny	382	
	pracownik umysłowy	328	
	uczeń, student	167	

¹ 4 osoby zadeklarowały, że posiadają 2 kierunki wykształcenia (570+4=574), osoby te nie były brane pod uwagę przy statystycznej analizie odpowiedzi w zależności od kierunku wykształcenia

² 19 osób zadeklarowało, że jednocześnie pracuje i uczy się (947+19=966), osoby te nie były brane pod uwagę przy statystycznej analizie odpowiedzi w zależności od zawodu

* dotyczy osób z wykształceniem co najmniej średnim

¹ 4 people declared to have education in two profiles (570+4=574), these persons were not taken into consideration in the statistical analysis of responses concerning educational profile

² 19 people declared that they both study and work (947+19=966), these persons were not taken into consideration during the statistical analysis of responses concerning profession

* concerns people with at least secondary education

Było to pytanie o następującej treści:

Jak wpłynęłaby Pana(i) zdaniem ewentualna prywatyzacja lasów państwowych na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce?

- 1) zdecydowanie pozytywnie
- 2) raczej pozytywnie
- 3) nie miałyby wpływu
- 4) raczej negatywnie
- 5) zdecydowanie negatywnie
- 6) trudno mi powiedzieć

OKREŚLENIE SPOSOBU DOBORU RESPONDENTÓW. Badania ankietowe przeprowadzono wśród osób mieszkających na terenach wiejskich oraz wypoczywających w ośrodkach wypoczynkowych, na prywatnych działkach rekreacyjnych, jak również zatrzymujących się na parkingach leśnych w celach rekreacji. Jako sposób doboru respondentów zastosowano metodę ustalonej ścieżki [Sawiński i in. 2000]. Metoda ta polega na prowadzeniu wywiadu z osobą w co n -tym obiekcie – gospodarstwie wiejskim, mieszkaniu, domku w ośrodku wypoczynkowym, prywatnej działce rekreacyjnej, z osobą z co n -tego samochodu na parkingu. W dalszym etapie losowania stosowano metodę Kisha – w danym obiekcie do wywiadu wybierano osobę, która ostatnio obchodziła urodziny [Sawiński i in. 2000]. W wywiadzie brały udział osoby, które ukończyły 18 rok życia. Ponadto z badań wyłączono osoby mające bądź zawodowo, bądź ze względu na wykształcenie, związek z gospodarowaniem zasobami leśnymi w Polsce.

PRZEPROWADZENIE WYWIADU KWESTIONARIUSZOWEGO. Przeprowadzenie wywiadu kwestionariuszowego polegało na przeczytaniu respondentom pytania i odpowiedzi. Liczba możliwych odpowiedzi na pytanie była ograniczona do jednej (wybór rozłączny).

ANALIZA UZYSKANYCH ODPOWIEDZI. Po przeprowadzeniu wywiadów bezpośrednich dokonano zestawienia procentowego udzielonych odpowiedzi. Następnie dokonano analizy odpowiedzi w zależności od cech społecznych badanej grupy (płci, wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia, kierunku wykształcenia, zawodu). Do statystycznej analizy wyników zastosowano funkcję χ^2 (chi – kwadrat) w postaci logarytmicznej – tzw. funkcję G , gdyż jest ona wolna od ograniczeń dotyczących „klasycznego” rachunku χ^2 , polegających na wymogu minimalnej liczebności oczekiwanej nie mniejszej niż 5, a według niektórych statystyków nawet 8 [Stupnicki 2003]. Otrzymane wartości statystyki G porównano z wartościami tablicowymi dla przyjętego poziomu istotności (0,05) i liczby stopni swobody (zależne od liczby porównywanych grup ankietowanych osób i liczby wariantów odpowiedzi). Jeżeli otrzymana wartość G [Stupnicki 2003]:

- 1) okazała się mniejsza niż 3,84 (wartość tablicowa dla jednego stopnia swobody – w przypadku jednego wariantu odpowiedzi i porównywania dwóch grup respondentów) – uznawano, że nie ma istotnych różnic pomiędzy porównywanymi grupami;
- 2) zawierała się w przedziale od 3,84 do wartości tablicowej dla danej liczby stopni swobody – przyjmowano, że porównywane grupy mogą różnić się istotnie pod względem udzielanych odpowiedzi;
- 3) była większa lub równa wartości tablicowej dla danej liczby stopni swobody – w takim przypadku na pewno istnieją statystycznie istotne różnice.

W sytuacji zaistnienia przypadku 2) lub 3) dokonywano dalszej analizy – których grup i jakiego wariantu odpowiedzi dotyczy istotność różnic.

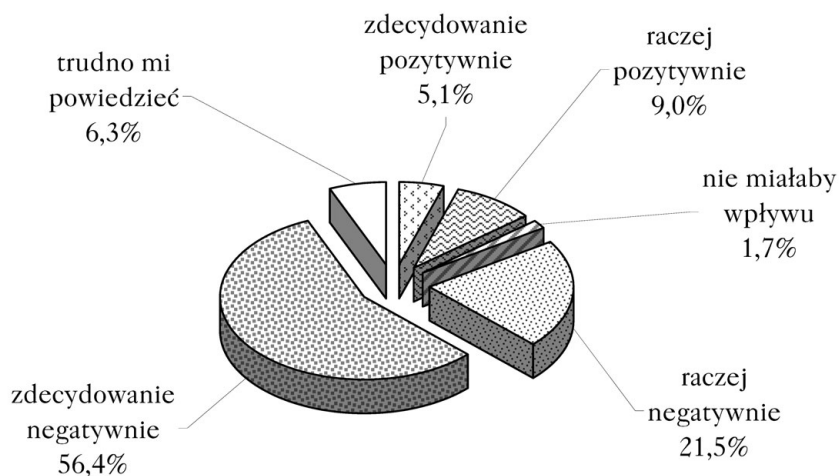
Zakres metodyczny pracy został skonsultowany z socjologiem.

Wyniki badań

PRZYPUSZCZENIA – WYNIKI OGÓLNE. Uzyskane procentowe udziały odpowiedzi (ryc. 1) wskazują na wyraźną przewagę respondentów, którzy sądzą, że prywatyzacja lasów w Polsce wpłynęłaby zdecydowanie negatywnie na możliwości wypoczynku na ich terenie (56,4%) lub też miałaby raczej negatywny wpływ (21,5%). Ankietowani nastawieni optymistycznie do takiej ewentualnej zmiany stanowią łącznie 14,1% (9,0% odpowiedzi „raczej pozytywnie” i 5,1% „zdecydowanie pozytywnie”).

PRZYPUSZCZENIA W ZALEŻNOŚCI OD PŁCI. Analiza wyników odpowiedzi (ryc. 2) na zadane pytanie wykazała statystycznie istotne różnice w zależności od płci. Otrzymana wartość G wynosi 13,45 – wartość ta jest większa od wartości tablicowej (11,1). Dalsza analiza wskazała, że szczegółowe różnice tkwią w wariancie odpowiedzi „raczej pozytywnie”. Wartość G otrzymana dla tego wariantu odpowiedzi wyniosła 4,29 i jest większa od tablicowej (3,84). Tym samym kobiety statystycznie częściej wskazywały na tą odpowiedź. Dalsza analiza wskazała ponadto, że mężczyźni statystycznie częściej podawali odpowiedź „zdecydowanie negatywnie” ($G=7,99$).

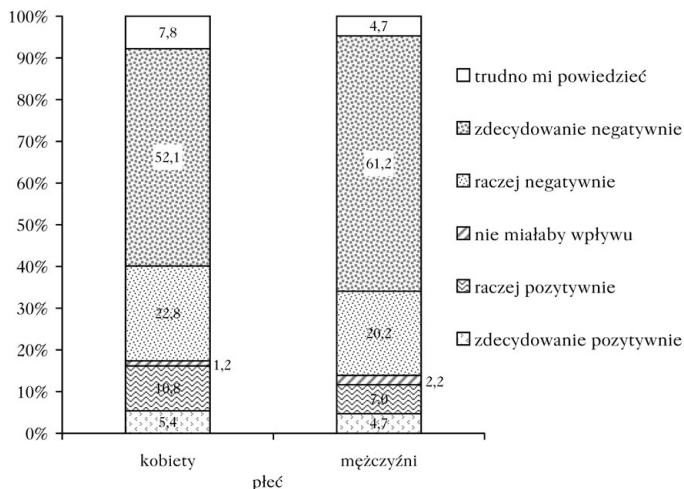
PRZYPUSZCZENIA W ZALEŻNOŚCI OD WIEKU. Wiek ma istotny wpływ na podejście respondentów do problemu ewentualnej prywatyzacji lasów w aspekcie możliwości wypoczynku na tych terenach. Obliczona wartość G (uwzględniając wszystkie grupy wiekowe i wszystkie warianty odpowiedzi) wyniosła 77,15 (wartość tablicowa to 31,4). Zgodnie z danymi ujętymi na rycinie 3 na uwagę zwraca zauważalny wzrost udziału udzielanych odpowiedzi „zdecydowanie negatywnie” wraz z wiekiem ankietowanych osób. Otrzymane statystyki (tab. 2) dla tego wariantu odpowiedzi dla porównywanych grup wiekowych wynoszą: grupy 18-25 i 26-35 lat – $G=10,17$, grupy 18-25 i 36-45 – $G=12,88$, grupy 18-25 i 46-55 – $G=24,22$, zaś grupy 18-25 i >55 – $G=34,97$. Wszystkie te wartości rosną i są większe od wartości tablicowej (3,84).

Ryc. 1.

Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce - wyniki ogólne

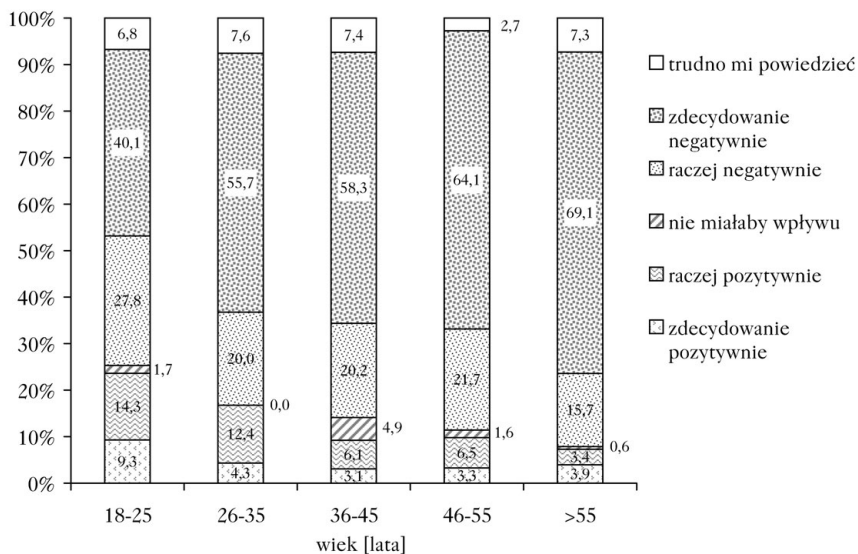
Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests - general findings

Ryc. 2.

Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce – w zależności od płci

Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests – depending on sex

Ryc. 3.

Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce – w zależności od wieku

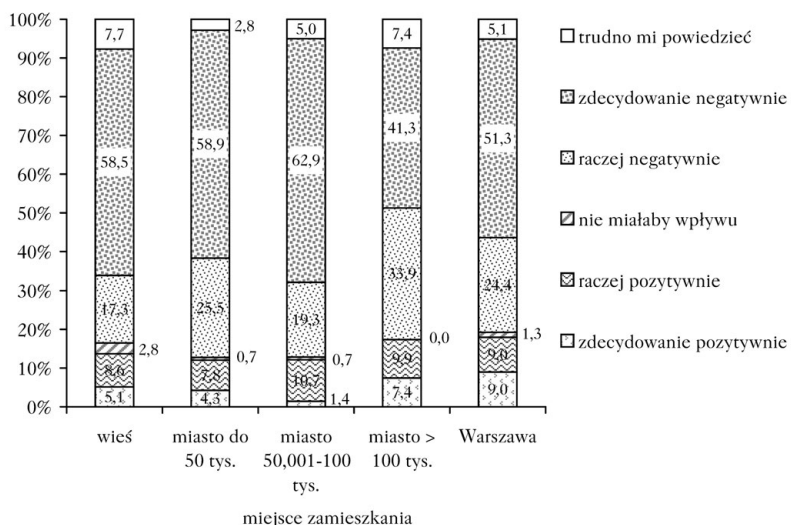
Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests – depending on age

PRZYPUSZCZENIA W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA ZAMIESZKANIA. Biorąc pod uwagę wszystkie grupy miejsca zamieszkania i wszystkie warianty odpowiedzi (ryc. 4) wartość G wynosi 44,04. Jest ona większa od wartości tablicowej (31,4) – tym samym miejsce zamieszkania ma statystycznie istotny wpływ na podejście ankietowanych do problemu prywatyzacji lasów w aspekcie możliwości

Tabela 2.

Wartości statystyki G w zależności od wieku respondentów ($G \geq 3,84$)
 G-statistics values depending on the age of respondents ($G \geq 3,84$)

Wiek osób z porównywanych grup [lata]		G	Wariant odpowiedzi
18-25	26-35	4,06	zdecydowanie pozytywnie
		4,65	nie miałyby wpływu
		10,17	zdecydowanie negatywnie
18-25	36-45	6,53	zdecydowanie pozytywnie
		7,11	raczej pozytywnie
		12,88	zdecydowanie negatywnie
18-25	46-55	6,52	zdecydowanie pozytywnie
		6,84	raczej pozytywnie
		24,22	zdecydowanie negatywnie
18-25	>55	4,76	zdecydowanie pozytywnie
		15,78	raczej pozytywnie
		8,77	raczej negatywnie
26-35	36-45	34,97	zdecydowanie negatywnie
		4,13	raczej pozytywnie
		12,35	nie miałyby wpływu
26-35	46-55	4,20	nie miałyby wpływu
		4,62	trudno mi powiedzieć
26-35	>55	10,80	raczej pozytywnie
		6,99	zdecydowanie negatywnie
36-45	46-55	4,08	trudno mi powiedzieć
		7,00	nie miałyby wpływu
36-45	>55	4,32	zdecydowanie negatywnie
		4,15	trudno mi powiedzieć
46-55	>55	4,15	trudno mi powiedzieć

Ryc. 4.

Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce – w zależności od miejsca zamieszkania

Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests – depending on the place of living

wypoczynku. Szczegółowe statystyczne różnice zostały ujęte w tabeli 3. Wynika z niej m.in., że mieszkańcy miast >100 tys. mieszkańców w porównaniu z mieszkańcami wsi istotnie częściej wskazywali na odpowiedź „raczej negatywnie”. Jednakże odwrotnie mieszkańcy wsi istotnie częściej udzielali odpowiedzi „zdecydowanie negatywnie”. Nie ma natomiast statystycznych różnic m.in. pomiędzy mieszkańcami wsi i Warszawy oraz osobami mieszkającymi w miastach do 50 tys. mieszkańców i w Warszawie.

PRZYPUSZCZENIA W ZALEŻNOŚCI OD WYKSZTAŁCENIA. Obliczona wartość $G=16,55$ dla zależności udzielanych odpowiedzi od wykształcenia (ryc. 5) wskazuje na możliwość występowania statystycznie istotnych różnic (wariant 2 w pkt. 4 metodyki). Dalsza szczegółowa analiza wykazała, że różnice te występują. Osoby o wykształceniu podstawowym lub zasadniczym zawodowym statystycznie częściej od osób o wykształceniu średnim wskazywały na odpowiedź „nie miałyby wpływu” ($G=3,86$), a osoby o wykształceniu wyższym istotnie częściej w porównaniu do respondentów o wykształceniu średnim udzielały odpowiedzi „raczej negatywnie” ($G=6,34$) i istotnie rzadziej „zdecydowanie negatywnie” ($G=4,14$).

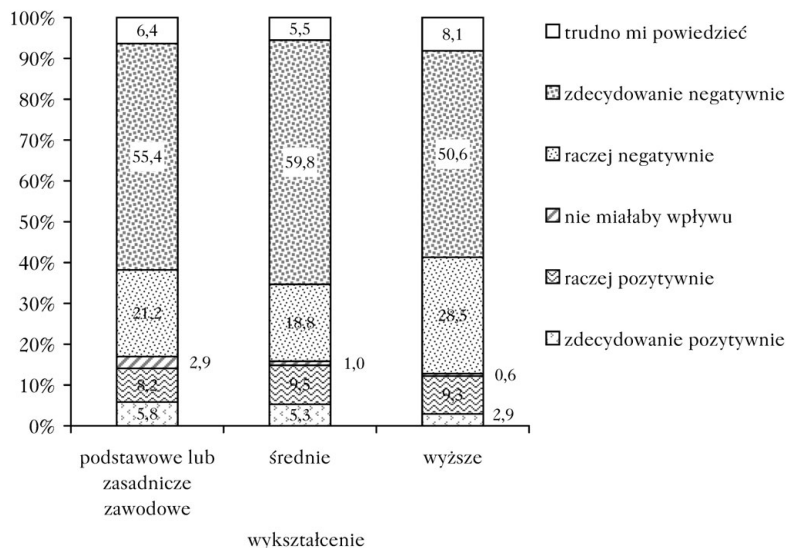
PRZYPUSZCZENIA W ZALEŻNOŚCI OD KIERUNKU WYKSZTAŁCENIA. Analiza statystyczna wyników odpowiedzi w zależności od kierunku wykształcenia (ryc. 6) wykazała, że istnieją istotne różnice (obliczona wartość G dla wszystkich porównywanych grup respondentów i wszystkich wariantów odpowiedzi wyniosła 41,73; tablicowe $G=31,4$). Szczegółowe statystyczne różnice zostały ujęte w tabeli 4. Na uwagę zwracają różnice statystyczne dotyczące odpowiedzi „zdecydowanie negatywnie” w relacji respondentów o kierunku wykształcenia: techniczny – humanistyczny (12,59), techniczny – ogólny (16,06), techniczny – ekonomiczny (8,35), przyrodniczy – humanistyczny (3,90) oraz przyrodniczy – ogólny (4,68).

PRZYPUSZCZENIA W ZALEŻNOŚCI OD ZAWODU. Zawód ma istotny wpływ na przypuszczenia respondentów w kwestii wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwość wypoczynku na ich terenie (ryc. 7) – uwzględniając wszystkie porównywane grupy i wszystkie warianty odpowiedzi wartość G wynosi 48,88 (tablicowe $G=25$). Dalsza analiza wskazuje (tab. 5), że najbardziej wyróżniają się ankietowani z grupy „uczeń, student”, którzy m.in. istotnie rzadziej od pozostałych udzielali odpowiedzi „zdecydowanie negatywnie” (dla relacji: „rolnik” – „uczeń, student” $G=11,24$, „pracownik fizyczny” – „uczeń, student” $G=22,98$, a „pracownik umysłowy” – „uczeń, student” $G=8,72$). Nie ma istotnych różnic między rolnikami a pracownikami fizycznymi.

Tabela 3.

Wartości statystyki G w zależności od miejsca zamieszkania respondentów ($G \geq 3,84$)
 G -statistics values depending on the place of living of respondents ($G \geq 3,84$)

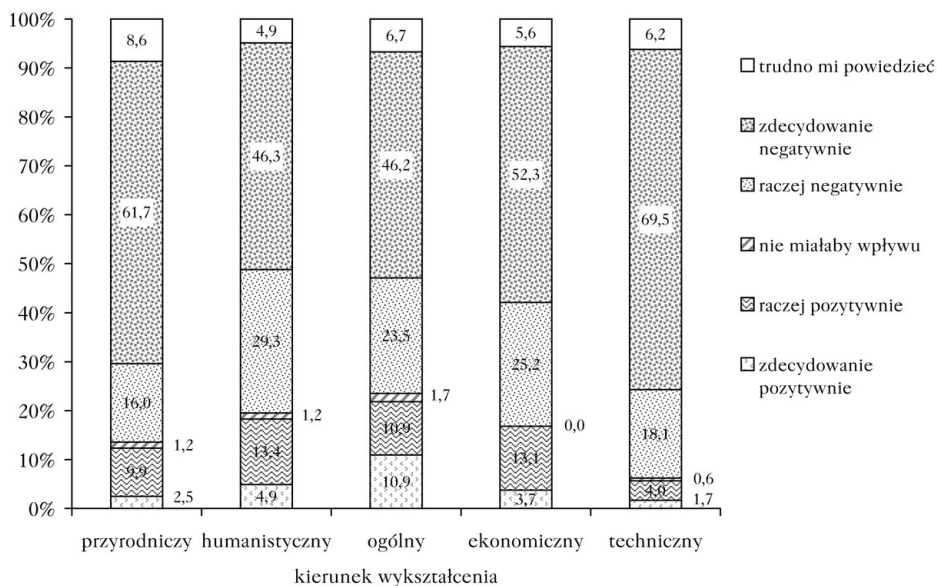
Miejsce zamieszkania osób z porównywanych grup		G	Wariant odpowiedzi
wieś	miasto do 50 tys.	4,45	raczej negatywnie
		4,95	trudno mi powiedzieć
wieś	miasto 50,001-100 tys.	4,51	zdecydowanie pozytywnie
		6,07	nie miałyby wpływu
wieś	miasto >100 tys.	14,66	raczej negatywnie
		11,36	zdecydowanie negatywnie
miasto do 50 tys.	miasto >100 tys.	8,06	zdecydowanie negatywnie
		6,14	zdecydowanie pozytywnie
miasto 50,001-100 tys.	miasto >100 tys.	7,19	raczej negatywnie
		12,16	zdecydowanie negatywnie
miasto 50,001-100 tys.	Warszawa	6,93	zdecydowanie pozytywnie

Ryc. 5.

Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce – w zależności od wykształcenia

Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests – depending on education level

Ryc. 6.

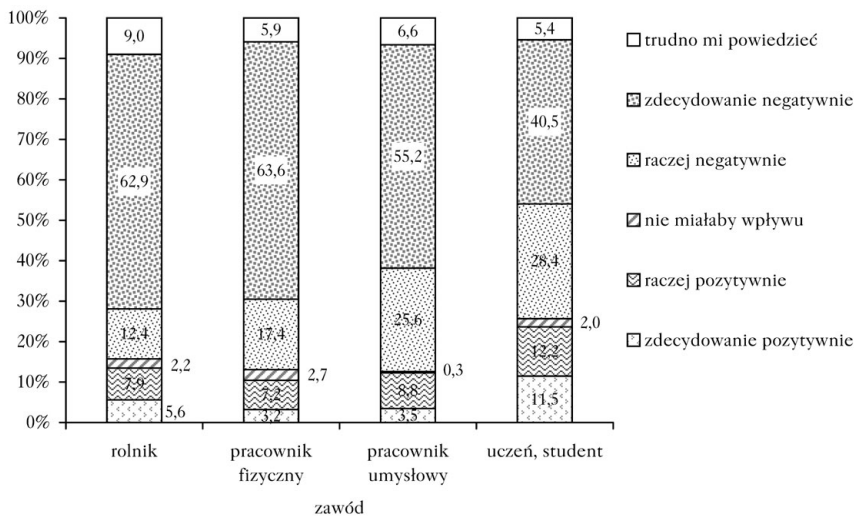
Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce – w zależności od kierunku wykształcenia

Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests – depending on educational profile

Tabela 4.

Wartości statystyki G w zależności od kierunku wykształcenia respondentów ($G \geq 3,84$)
 G -statistics values depending on educational profile of respondents ($G \geq 3,84$)

Kierunek wykształcenia osób z porównywanych grup		G	Wariant odpowiedzi
przyrodniczy	humanistyczny	4,11	raczej negatywnie
		3,90	zdecydowanie negatywnie
przyrodniczy	ogólny	5,71	zdecydowanie pozytywnie
		4,68	zdecydowanie negatywnie
humanistyczny	techniczny	7,12	raczej pozytywnie
		3,99	raczej negatywnie
ogólny	ekonomiczny	12,59	zdecydowanie negatywnie
		4,42	zdecydowanie pozytywnie
ogólny	techniczny	11,98	zdecydowanie pozytywnie
		5,37	raczej pozytywnie
ekonomiczny	techniczny	16,06	zdecydowanie negatywnie
		7,82	raczej pozytywnie
		8,35	zdecydowanie negatywnie

Ryc. 7.

Przypuszczenia społeczne w zakresie wpływu ewentualnej prywatyzacji lasów na możliwości wypoczynku w lasach w Polsce – w zależności od zawodu

Public concerns about the effect of possible forest privatisation on recreational opportunities in Polish forests – depending on profession

Dyskusja wyników

Uzyskane w pracy wyniki dotyczące społecznego stosunku do prywatyzacji lasów w aspekcie możliwości wypoczynku na ich terenie są zbieżne z rezultatem badań przeprowadzonych przez Pracownię Badań Społecznych (PBS) na zlecenie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na próbie 1019 dorosłych Polaków [Bartczak 2005]. W badaniach tych również przeważająca część respondentów wyraziła swój sprzeciw wobec takiego ewentualnego rozwiązania. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w badaniach przeprowadzonych przez PBS pytanie

Tabela 5.

Wartości statystyki G w zależności od zawodu respondentów ($G \geq 3,84$)
 G -statistics values depending on profession of respondents ($G \geq 3.84$)

Zawód osób z porównywanych grup		G	Wariant odpowiedzi
rolnik	pracownik umysłowy	7,64	raczej negatywnie
rolnik	uczeń, student	8,77	raczej negatywnie
		11,24	zdecydowanie negatywnie
pracownik fizyczny	pracownik umysłowy	7,23	nie miałyby wpływu
		6,86	raczej negatywnie
		5,07	zdecydowanie negatywnie
pracownik fizyczny	uczeń, student	12,3	zdecydowanie pozytywnie
		7,52	raczej negatywnie
		22,98	zdecydowanie negatywnie
pracownik umysłowy	uczeń, student	10,53	zdecydowanie pozytywnie
		8,72	zdecydowanie negatywnie

dotyczące prywatyzacji było sformułowane ogólnie, cyt: „Czy lasy i tereny leśne w Polsce powinny być prywatyzowane, tzn. sprzedawane firmom i osobom prywatnym?”. Rozważając przyczyny niechęci społeczeństwa do prywatyzacji lasów, jako główny powód można przyjąć z pewnością obawę społeczeństwa, że własność prywatna może ograniczyć dostęp do lasów. Zdaniem Radeckiego [2004] uchylenie przepisu Ustawy o lasach z 1991 r. dopuszczającego możliwość zakazu wstępu do lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa praktycznie nie wprowadziłoby żadnych zmian, gdyż wyłączność korzystania z przedmiotu własności jest atrybutem prawa własności w rozumieniu art. 140 k.c. Nie można go wyłączyć na podstawie art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ, cyt.: „(...) żadna ze wskazanych w nim okoliczności nie wchodzi w rachubę: ani ochrona zdrowia (gdyż relacja między ochroną zdrowia i chodzeniem po lesie jest zbyt odległa, aby można było sięgnąć do tej regulacji konstytucyjnej), ani ochrona środowiska (której zapewne lepiej służy zakaz chodzenia po lesie niż dopuszczenie chodzenia po nim), ani ochrona wolności i praw innych osób” [Radecki 2004]. Zatem obawy społeczne, że prywatyzacja lasów ograniczyłaby wstęp na ich teren są uzasadnione. Ponadto, problem wpływu prywatyzacji na lasy jest zagadnieniem, które daleko wykracza poza aspekt możliwości ograniczenia wstępu. Poruszyć należy tutaj wysoce prawdopodobne dążenie prywatnego właściciela do realizacji tylko i wyłącznie, a zapewne przede wszystkim, interesów produkcyjnych. Jednocześnie należy podkreślić, że przeciętna zasobność drzewostanów w lasach zarządzanych przez PGL LP wynosiła w 1999 r. 231 m³/ha, a w lasach prywatnych jedynie 119 m³/ha [Raport... 2006; Leśnictwo 2007].

Podsumowanie

Przeprowadzone badanie społecznych odniesień do ewentualnej prywatyzacji lasów w Polsce pokazuje, że:

- ✦ zdecydowana większość respondentów uważa, że taka zmiana wpłynęłaby negatywnie na możliwość wypoczynku na tych terenach (56,4% odpowiedzi „zdecydowanie negatywnie” i 21,5% „raczej negatywnie”);
- ✦ jakkolwiek istnieją statystyczne różnice w udzielanych odpowiedziach w zależności od cech społecznych respondentów, niemniej jednak nie ma żadnej grupy społecznej, która byłaby przychylna takiemu rozwiązaniu.

Stosunek społeczeństwa do prywatyzacji lasów jest uzasadniony – jej implikacje dotyczyłyby użytkowania lasu w całym zakresie – i *pro publico bono* należy zachować model polskiego leśnictwa.

Literatura

- Bartczak A. 2005. Społeczny wymiar lasów. W: Społeczny wymiar lasów. CILP, Warszawa. 21-30.
- Paschalis-Jakubowicz P. 2005. Lasy i leśnictwo polskie w Unii Europejskiej – oczekiwania i niepokoje. W: Społeczny wymiar lasów. CILP, Warszawa. 53-67.
- Radecki W. 2004. Formy własności leśnej a problemy realizacji (i funkcjonowania) publicznych funkcji lasu. W: Polskie lasy i leśnictwo w Europie. CILP, Warszawa. 53-62.
- Sawiński Z., Sztabiński P. B., Sztabiński F. [red.]. 2000. Podręcznik ankietera. Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa.
- Stupnicki R. 2003. Analiza i prezentacja danych ankietowych. AWF, Warszawa.
- Zajączkowski G., Zaperty E., Zajączkowska K. 2003. Wybrane problemy turystyki i rekreacji w lasach. W: Uwagowania użytkowania turystycznego lasów i terenów zadrzewionych. WSTiH, Gdańsk. 38-51.
- Leśnictwo 2006. GUS, Warszawa.
- Leśnictwo 2007. GUS, Warszawa.
- Raport o stanie lasów w Polsce. 2006. CILP, Warszawa.
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach. (tekst jednolity) (Dz. U. 91.101.444).

SUMMARY

Recreation in Polish forests – public approach to forest privatisation

The questionnaire survey explicitly shows that society is against (nearly 80%) possible privatisation of forests in Poland. According to over 56% of respondents, such a change would have a markedly negative effect on recreational opportunities in forests and 21.5% of respondents think it would have a rather negative effect. While there are statistical differences in the given answers depending on the social characteristics of respondents, none of the social groups is in favour of forest privatisation. This negative public approach to forest privatisation is justified, as its implications would concern forest use in all its aspects. Therefore, the current model of Polish forestry should be preserved *pro publico bono*.